

Мороз Христина Ігорівна,

студент навчально-наукового інституту права та психології НАВС *Науковий керівник:* кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки навчально -наукового інституту права та психології НАВС **Бойко-Бузиль Ю.Ю.**

ОСОБЛИВОСТІ СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКУ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Поняття «ризик» є міждисциплінарним та використовується у багатьох суспільних та природничих науках. Кожна з них має свій предмет, свою направленість в дослідженні ризику та виробляє для цього власні методи. Існує багато дослідників проблеми ризику, серед яких: Абрамчук В.А., Абрамова І.Г., Балабанов І.Т., Г.Брейквелл, Грінберг М.С., Зубков В.І., Корнілова Т.В., Петровський В.А. Хабібуллін Е.Р та ін. Теорія ризиків - ризикологія - розглядається як частина кризо логії - науки про кризи, яку досліджували Альгін А.П., Буянов В.П., Глущенко В.В., Яницький та багато ін. Робляться спроби створити нову філософську течію - ризикософію, в рамках якої розглядається питання ризикової культури. Ризикософію визначають як систему знань та сукупність відношень, які ґрунтуються на філософському підході до ризику, та які дозволяють приймати найбільш мудрі та оптимальні рішення, що обтяжені різними видами ризиків. Ризикова культура - це сукупність наших уявлень, поглядів та переконань, цінностей, звичок, традицій та звичаїв у відношенні знань та практичних навичок управління ризиками.

У побутовому сенсі слово «ризик» визначається як: здатність йти на авантюри; бажання відчувати викид адреналіну; ситуація невизначеності; частіше за все - як дія, результат якої невідомий або в основі якої лежить необґрунтована надія на успіх. В «Психологічному словнику» ризик визначається як дія, направлена на привабливу ціль, досягнення якої пов'язано з елементом небезпеки, загрозою втрати, невдачі.

Ільїн Є.П. розглядає ризик як активність людини в ситуації невизначеності. Ситуація невизначеності примушує людину робити прогноз щодо вірогідності успіху чи невдачі. Тому в даному контексті ми можемо розглядати ризик як ситуативну характеристику діяльності, яка полягає у невизначеності її результату та можливих небажаних наслідках у випадку невдачі. Ризик як психологічний феномен має структурний характер та включає в себе ситуацію ризику; оцінку ризику; ступінь її усвідомленості суб'єктами ризику; фактори ризику; ситуацію вибору; межі ризику та зону ризику.

Мета нашого дослідження полягала у визначенні особливостей схильності до ризику у майбутніх юристів. Дослідною роботою було охоплено 30 магістрів навчально -наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, які навчаються за спеціальністю «Правознавство». Відповідно, для розв'язання поставленого завдання використовувались стандартизовані психологічні методики, а саме: методика «Схильність до ризику» А.Г. Шмельова, методика «Вимірювання раціональності», методика «Потреба в пошуку відчуттів», опитувальник «Рівень імпульсивності» В.О. Лосенкова.

Отримані дані засвідчують, що серед усіх респондентів 59% мають високий рівень, 41% - середній рівень схильності до ризику, разом з тим у жодного досліджуваного не було виявлено низького рівня схильності до ризику. Серед показників раціональності, високі значення отримали обережність при прийнятті рішень (93%), незалежність від зовнішніх обставин (92%), прагматичність (100%), цілеспрямованість (100%), самостійність у прийнятті рішень (92%). Стосовно рівня потреби в пошуку відчуттів, 34% респондентів мають високий рівень, 56% - середній і 10% - низький рівень досліджуваного явища.

З метою повного аналізу, ми здійснили внутрішню групову кореляцію та отримали наступні результати. Обережність при прийнятті рішень при $p < 0,001$ має пряму кореляцію з залежністю при прийнятті рішень ($r = 0,48$) та з нестійкістю намірів ($r = 0,63$). Прагматичність при $p < 0,05$ прямо корелює з наполегливістю у здійсненні рішень ($r = 0,34$). Рішучість при $p < 0,01$ має прямий зв'язок з мрійливістю ($r = 0,35$) та з незалежністю від зовнішніх обставин ($r = 0,35$); при $p < 0,001$ прямий зв'язок з прагнення до прогнозування майбутнього ($r = 0,52$). Нестійкість наміру при $p < 0,001$ прямо корелює з цілеспрямованістю ($r = 0,37$).

Разом з тим, були виявлені обернені зв'язки, зокрема потреба в пошуку відчуттів при $p < 0,01$ обернено корелює з залежністю при прийнятті рішень ($r = -0,38$). Нерішучість при $p < 0,001$ обернено корелює з незалежністю від зовнішніх обставин ($r = -0,44$). Залежність при прийнятті рішень при $p < 0,01$ обернено корелює з наполегливістю у прийнятті рішень ($r = -0,43$). Прагматичність при $p < 0,05$ має обернену кореляцію з прагненням до прогнозування майбутнього ($r = -0,3$). Наполегливість у прийнятті рішень при $p < 0,01$ обернено корелює з прагненням до прогнозування майбутнього ($r = -0,36$). Імпульсивність у прийнятті рішень при $p < 0,001$ обернено корелює з самостійністю у прийнятті рішень ($r = -0,49$). Самостійність у прийнятті рішень при $p < 0,05$ має обернену кореляцію з цілеспрямованістю ($r = -0,33$).

Відповідно до отриманих даних, майбутні юристи навчально - наукового інституту права та психології, схильні до виправданого ризику, характеризуються раціональністю, незалежність від зовнішніх обставин, прагматичністю, цілеспрямованістю, самостійністю у прийнятті рішень, що є невід'ємною особливістю успішного виконання професійної діяльності.

Перспективами подальших досліджень вбачаємо розробку та реалізацію програми соціально -психологічного тренінгу схильності до ризику.